

اولاد

ویژه فرهنگ و معارف رضوی

| سال دوم | ویژه نامه ۵۴۵ |

نکته‌ها/آیت الله مرتضی تهرانی

زیارت واقعی را

در تفاوت حال پیش و پس

از زیارت بجوی!

در حکمی از سوی قائم مقام آستان قدس رضوی

سرپرست معاونت امور بین الملل

آستان قدس رضوی منصوب شد

در حکمی از سوی مدیر عالی حرم مطهر رضوی

معاون اماکن متبرکه حرم مطهر
منصوب شد

ساروژ بازگشت پیروزمندانه امام خمینی (ره) به وطن

پس از ۱۵ سال تبعید

بازگشت «روح خدا»
به کالبد ایران عزیز

وقف و نذر

تلاش برای حفظ میراث تمدنی

وقتی نام وقف و نذر را می‌شنوید یا می‌خوانید، ذهنتان حتماً نباید برود به سمت مثلاً ثروتمندانی که بخشی از ثروت و داشته‌های خود را وقف امور عام‌المنفعه می‌کنند. این گونه وقف البته جایگاه و ارزش خاص خودش را دارد اما وقف و واقف شدن مفهوم گسترده‌ای دارد که می‌تواند عرصه‌های مختلف زندگی اجتماعی بشر را در بر گیرد. یک نمونه از آنچه می‌خواهیم بگوییم، وقف در حوزه فرهنگ است.

■ تشویق به وقف

علیرضا حق‌شناس، واقفی است که سالیان متمادی با جمع‌آوری و خریداری اسناد از اقصی نقاط کشور و وقف آن با نام اعضای خانواده‌اش به مرکز اسناد آستان قدس رضوی در راستای توسعه فرهنگ وقف و اهدا تلاش می‌کند. وی این اقدام را تلاشی برای حفظ میراث ملی و تمدنی کشور خواند و وقف این اسناد به نام اعضای خانواده‌خود را تشویقی برای آن‌ها دانست تا برای ادامه این مسیر تلاش کنند. یکی از بسته‌های اهدایی این واقف فرهنگی که در دی ماه سال جاری به مرکز اسناد تحویل داده شد، تعداد ۱۱۳ پوشه حاوی حدود ۴۰۰ صفحه سند است که برای آماده‌سازی و فهرست‌نویسی در دست اقدام قرار گرفته است.

■ سیر تحولات آموزش و پرورش

به گفته الهه محبوب، رئیس اداره اسناد سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی، سال‌های ۱۳۲۲ الی ۱۳۵۷ شمسی محدوده زمانی این اسناد است که به دوره پهلوی دوم تعلق دارد. سیر تحولات آموزش و پرورش در آن دوران، درجه‌بندی خدمات در مدارس، گزارش فعالیت‌های آموزشی و تربیتی، برنامه‌ریزی‌های آموزشی، شیوه‌نامه‌های تدریس، نمودار ساختار اداری و سازمانی آموزش و پرورش، دستورالعمل‌های آموزشی، ارزشیابی‌ها در نظام آموزشی، پرسش‌نامه‌های اداری، فعالیت‌های سپاه دانش و کارنامه‌های تحصیلی دانش‌آموزان محور موضوعی این اسناد است. این اسناد، حوزه جغرافیایی تهران و مدارس همچون دبستان دخترانه الوند و دبیرستان خاقانی را شامل می‌شود. الهه محبوب گفت: آنچه بر اهمیت تاریخی این اسناد می‌افزاید، تاریخچه سیر نظام آموزشی در این بازه زمانی در ایران و همچنین نام برخی مدرسه‌های قدیمی تهران است که در این مجموعه اهدایی آورده شده است.

گفت‌وگو با عضو هیئت علمی دانشگاه علوم اسلامی رضوی به مناسبت ولادت حضرت جوادالائمه(ع)

مولود پربرکتی که تهدیدها را به فرصت تبدیل کرد

۲

حرم مطهر رضوی بافضا آرایی ویژه آماده پذیرایی از زائران است

رنگ و بوی عیدانه در بهشت هشتم

همزمان با فرارسیدن اعیاد رجبیه و میلاد خجسته ابن‌الرضا، حضرت جوادالائمه(ع) و دهه مبارک فجر انقلاب اسلامی، حرم مطهر رضوی با فضاآرایی ویژه آماده پذیرایی از زائران و مجاوران در این قطعه بهشتی است. به گزارش آستان‌نبوز، به مناسبت ولادت فرخنده حضرت جوادالائمه(ع) و حضرت امیرالمؤمنین علی(ع) بار دیگر خادمان آستان قدس رضوی دست به دست هم دادند و صحن و سرای رضوی را آذین‌بندی و گل‌آرایی کردند. در این راستا، دو کتیبه بزرگ مزین به عبارت‌های مناسبتی میلاد حضرت جوادالائمه(ع) همچون ...

نیمکت زندگی

اینجا برف می‌بارد

رقیه توسلی | «ننه صدیقه» دعای قشنگ و عجیبی داشت. هر بار جوری از ته دل ادایش می‌کرد که کافی بود آدم چشمش را چند ثانیه ببندد. حتماً یک سر می‌رفت تا مشهد روبه‌روی گنبد طلا. حتماً آدم پیش از شنیدن آن دعا نبود دیگر. حکمت و رازش را نمی‌دانم اما هر چه بود، خیلی جان‌نشین بود. می‌گفت: «الهی چادر کنی بری زیارت سلطان».

دارم خاک دو سه تا گلدان را عوض می‌کنم. نصفه عمر شدند طفلکی‌ها بس که ندیده‌شان گرفتم. صدا می‌آید از توی راهرو. خانم نطاقتچی ساختمان با یکی تلفنی حرف می‌زند. حرف که چه عرض کنم، دعا می‌کند. همین قدر دستم می‌آید که حتماً آن‌ور خط انسان شریفی‌ست که او یک‌ریز طلب خیر می‌کند برایش. می‌گوید زنده باشی! عمرت باعزت! از آسمان و زمین خوشی بباره برات! جای آدم پشت تلفن، کیف می‌کنم. من غریبه. بیلچه‌ای خاک تازه برمی‌دارم و به این فکر می‌کنم که چقدر می‌چسبد جورواجور دعای ناب بشنوی. لیختن می‌زنم و یاد ننه‌صدیقه می‌افتم. یاد پنج تا دختر و پنج تا پسرش را عین خودش خوش‌زبان و خوش‌قلب بودند. اصلاً آن‌ها هر وقت توی خیابان بودند، اهل محل می‌فهمیدند. بس که خانوادگی سر و ته حرفشان دعا بود برای بقیه.

کار گلدان‌ها تقریباً تمام است که پیامک می‌آید به موبایلم. بازش می‌کنم. از طرف خانم عطایی‌ست. مسئول خیریه. نوشته شماره دوستی را می‌خواهد که پدرش کامیون دارد. در جریان سفرش به مشهد بودم اما انگار برنامه مؤسسه عوض شده و با کمک‌های نقدی و غیرنقدی می‌خواهند بروند «خوی». تا اسم این شهر می‌آید تصویر خانواده زلزله‌زده توی پیکان سفید از نظرم می‌گذرد. کودک کلاه قرمز آذربایجانی که دست و پنجه نرم می‌کند با زمستان و از برف امسال می‌ترسد.

تا بیایم به خودم می‌بینم علاوه بر شماره -لنگه دعای ننه صدیقه- صد تا تحیت و درود و قربان صدقه می‌فرستم سمت خانم عطایی. می‌بینم چقدر دلم می‌خواهد بروم خوی. بروم مشهد. بروم کنار ضریح و تا نفسی می‌آید سلام یا سلطان بگویم و تصدق علینا. اینجا نباشم. به درد بخورم. مثل همین بیلچه فلزی برای گلدان گل قاشقی. حداقل بزنم از در خانه بیرون و از هر که سبز می‌شود جلو راهم ببرسم؛ دعا کردن بلد است؟ دعا شدن چطور؟

غیرقابل تصویری در آستان قدس صورت گرفت؛ گسترش فعالیت‌های اقتصادی و فرهنگی، تنوع فعالیت‌های علمی، ایجاد فضا‌های آموزشی، اجرای برنامه‌های مذهبی و تبلیغی، توجه ویژه به تعلیم قرآنی و ورود به عرصه‌های سیاسی و اجتماعی در ۴۰ سال اخیر با هیچ دوره‌ای قابل مقایسه نیست.

■ توجه به حفظ موقوفه و محرومیت‌زدایی

با توجه به اینکه تصدی امور حرم پس از پیروزی انقلاب اسلامی به روحانیون و فقها واگذار شد، آن‌ها کوشش‌های بسیاری در حفظ رقبات و موقوفات امام رضا(ع) داشته‌اند. حال آنکه در دوران پهلوی هر از گاهی موقوفات حضرت با عناوین ساختگی در اختیار وابستگان رژیم قرار می‌گرفت.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی شاهد تلاش و خدمت‌رسانی به زائران و مجاوران بارگاه مقدس

در رأس حاکمیت کشور، منصب تولیت دوباره در اختیار اداره‌کنندگان حرم قرار گرفت.

■ حق‌التولیه

در دوران پهلوی متصدیان حرم هیچ کدام از رجال مذهبی و معتقد نبودند و عمدتاً افراد سیاسی، نظامی و سرسپرده به خاندان پهلوی برای منصب نایب‌التولیه انتخاب می‌شدند، اما پس از پیروزی انقلاب اسلامی، تولیت حرم مطهر از میان روحانیون برجسته و علمای شاخص توسط ولی فقیه معرفی می‌شود.

در دوره پهلوی اول، همه ساله مبلغ حق‌التولیه مشخص و به رضاخان به عنوان متولی حرم رضوی تقدیم می‌شد. در دوران ۳۷ساله حکومت محمدرضا نیز هر سال بابت حق‌التولیه، آستان قدس مبالغی را به وی پرداخت می‌کرد و محل هزینه شدن این وجوه نامشخص بود، اما در دوران

پس از پیروزی انقلاب اسلامی، حرم مطهر رضوی کانون تحولات سیاسی و اندیشه اسلام ناب به‌شمار می‌رود. توجه تولیت فقید به کمک‌رسانی به جبهه‌های دفاع مقدس، اعزام نیرو با محوریت حرم مطهر رضوی در دوران دفاع مقدس و پس از آن، برگزاری مناسک مذهبی و نمازهای عبادی‌سیاسی جمعه، برگزاری جلسات سیاسی و بصیرت‌افزایی، انجام فعالیت‌های متنوع فرهنگی و اجتماعی، همه‌حاکمی‌توجه‌به پایگاه‌یونن حرم مطهر برای انقلاب اسلامی بوده‌است.

نگارنده

جمهوری اسلامی، حق‌التولیه، صرف توسعه اماکن متبرکه و انجام فعالیت‌های فرهنگی و مذهبی حرم مطهر و اماکن متبرکه می‌شود.

■ ثبات مدیریت

در دوره پهلوی و در مدت حدود پنجاه سال، ۱۹ نایب‌التولیه منصوب شدند، اما در بیش از ۴۰ سال پس از پیروزی انقلاب اسلامی، سه شخصیت به عنوان تولیت معرفی شده‌اند. در ۱۰۰ سال گذشته، آستان قدس شاهد نگاه‌های متفاوتی بوده است. در دوره پهلوی صرفاً نگاه درآمدزایی شخصی به آستان قدس وجود داشت و تمام فعالیت‌های مذهبی در مسائل عبادی فردی خلاصه می‌شد، اما پس از انقلاب، شکوفایی